

SockenMagazinet

Informationsblad för dig med anknytning till Ramkvillabygden

Nr 209

september 2017

Hundskit

Den som promenerar med sin hund vid och runt kyrkan, var vänlig plocka upp hundskiten efter dig.

När du plockat upp hundskiten i påsen var vänlig ta den till lämpligt ställe inte bland de återlämnade kantstenarna på marken som tillhör kyrkan.

Personal Lannaskede församling.

Lörda i Hörda 2017

Överskottet vid Lörda i Hörda blev 8000,- som vi nu vidarebefordrat till Barncancerfonden/Sixten Jernbergs kamp.

Ett stort och varmt tack till alla som bidragit till detta!

Vi ses nästa år!

Årsmöte och kräftska i Skärbäcksgården

Medlemmar och andelsägare hälsas välkomna till årsmöte för Skärbäcks Kultur och Turistförening, verksamhetsåret 2016/2017

Tid och plats: 9 september kl 17.00 i Skärbäcksgården.

Efter årsmötet följer kräftska. Anmälan till Elsa Anderman 0709-626970.

Hjärtstartare och utbildningar i Skärbäcksgården

Skärbäck ingår i projektet "Säker by" som syftar till att öka tryggheten, kunskapen och attraktiviteten för boende i byar långt från räddningstjänst, ambulans och polis. Projektet är ett samarbete mellan Brandskyddsföreningen, Räddningstjänsten och Polisen, finansierat genom Leader Linné Småland.

Genom projektet får Skärbäck en hjärtstartare som placeras i Skärbäcksgården. Projektet anordnar också två utbildningar där du bland annat får lära dig om brandskydd och första hjälpen.

2 oktober: utbildning i Brandskydd kl 17.30-21.30

3 oktober: utbildning i första hjälpen och HLR/AED kl 17.30-21.30

Utbildningarna är kostnadsfria och Skärbäcks Kultur och Turistförening bjuder på fika. Antal platser är dock begränsat eftersom utbildningarna innehåller praktiska moment.

Anmälan sker till Elsa Anderman (0709-626970, elsa.anderman@gmail.com) senast 25/9. Först till kvarn!

Läs mer på anslagstavlan i Skärbäck och utanför Puttes, eller på www.skarback.com.

Tankar efter möte

Med anledning av det möte som hölls i Ramkvilla Wårdshus den 18:e april så tänkte jag berätta lite vad jag tog med mig därifrån.

Jag har förstått att Jerry Engström inspirerade många av er, och jag tog med mig i huvudsak två insikter från mötet:

- 1) Även om han inte sa det ordagrant vad jag minns, så framhävde Jerry vikten av att tänka utanför boxen, att våga tänka annorlunda. Att "göra som man alltid har gjort" är en egenskap som står i vägen för nytänkande och som, åtminstone till viss del, hämmar den framåtanda och kreativitet som kan gynna besöksnäringen i Ramkvilla. När ålderdomshemmet, wårdshuset och sågverket inte längre är verksamma så tycker jag att Jan Evanssons äventyrsby kan användas som exempel på att nytänkande mycket väl kan gynna sig och rent av vara en liten orts räddning när mer traditionella verksamheter, av olika anledningar, läggs ner.
- 2) Ortsborna själva är de/vi som bör och kan ha störst möjlighet att utveckla samhället. Jag är inte tillräckligt insatt i varför det inte längre är någon verksamhet på ålderdomshemmet och wårdshuset, men sågverket är ett utmärkt exempel på vad som händer om lokalborna ger för mycket makt till en utomstående aktör utan anknytning till bygden (en tanke som även Owe Hördegård gav uttryck för i ett tidigare nummer av Sockenmagazinet).

Jag tog alltså med mig dessa två insikter från mötet, och fick självtroendet

att börja fundera över hur man kan göra ett fritidsintresse som jag har till en magnet som kan attrahera fler besökare till Ramkvilla och förstärka bygdens varumärke.

Hemma på min fars, farbrors och fasters gård i Lövås har jag experimenterat med, vad som väldigt kortfattat, kan beskrivas som okonventionellt skogsbruk. Detta innefattar exempelvis stamkvistning av träd i virkeskvalitetssyfte, att skapa död ved för att gynna mångfald av svampar, insekter och fåglar och plantering av ädellöv och främmande träslag. Lövåssjön med de flytande öarna, Vetlanda kommuns högsta punkt i grannbyn Korstorp och det välvårdade landskapet och dess tillhörande historia, gav mig sen idén att anlägga en kultur- och naturvandring i Lövås. Utöver friluftsliv i största allmänhet, så kan jag nämna två mer konkreta attraktionsvärden en sådan upplevelse kan locka (och indirekt även stärka Ramkvillas varumärke):

1) Leaf peeping/Momijigari: även om alla årstider är vackra så är ovanstående begrepp en benämning på "löv-turism" under hösten i USA respektive Japan, d.v.s. stadsbor som besöker landsbygden för att bevittna färgskiftningarna på träden under hösten. Hösten är vacker som den är i Sverige, men med tanke på att jag både har planterat och tänker plantera utländska träslag med praktfulla höstfärger och då Lövås har ett flertal överblickbara utsiktsplatser så vet jag att hösten kan bli väldigt fager i framtidens Lövås.

2) Trädmuseum/Arboretum: jag har faktiskt pratat med representanter från Linnéuniversitetet i Växjö (Göran Peterson och Åsa Rydell Blom på institutet för träteknik) om universitetet skulle ha intresse av att ha tillgång till ett arboretum i närheten av Växjö dit studenter kan göra studiebesök och kanske rentav använda som underlag i examensarbete. Svaret var ett klart ja (det ligger ju trots allt i universitetets natur att tänka utanför boxen), och trots att det finns ett arboretum i Växjö så lockades både Göran och Åsa av tanken på ett arboretum utanför stadsparksmiljö, vilket tydligen är det

vanligaste. Utöver studenter så kan man ju tänka sig att även grundskoleklasser kan göra dagsutflykter, och skogsägare som inte är inne på den enformiga granplanteringslinjen skulle säkert också vara intresserade.

Jag sysslar som sagt med detta som fritidsintresse, men om någon är intresserad av att komma och kolla på hur jag har tänkt att ruten för en eventuell kultur- och naturvandring kan se ut så är ni välkomna. Har ni sen några idéer och förslag på hur man i framtiden också skulle kunna marknadsföra projektet så tar jag tacksamt emot förslag.

Mvh Rickard Melkersson

25 år tillbaka i tiden

Den svenska folkskolan 150 år

Flickorna på fotot heter Linda Pettersson, Marie Pettersson, Ida Hördegård, Miriam Jonsson och Kristin Eriksson. Fotot togs i november 1992 då man i Ramkvilla skola uppmärksammade att den svenska folkskolan firade 150 år. I reportaget i lokaltidningen står att läsa att pekpinnen svingades av lärare Anna Lembell som berättade att hon aldrig förr upplevt så stillsamma och lugna elever. Några elever förvisades dock till skamvrån men där stod man mest och fnissade, tillägger läraren.

Det serverades ingen skolmat denna dag och eleverna fick plocka fram de mjölkflaskor och smörgåspaket som tagits med hemifrån.

Fast det blev ju onekligen kulturkrockar, upptäckte den som besökte Ramkvilla skola denna anorlunda skoldag. Skolskjutsen var en sådan, noterade reportern och skrev att synen av sekelskiftesklädda barn i en modern buss var anslående.

Kerstin F.

Byavandring 23 juli

Vi var ett 30-tal promenadsugna personer, som samlades med ryggsäckar på ryggarna, för att delta i årets byavandring. Solen sken och vi var förväntansfylla, när vi på uppmaning av Agne Fager satte oss i bilarna för färd till Barkaryd. Väl framme i Barkaryd började byavandringen!

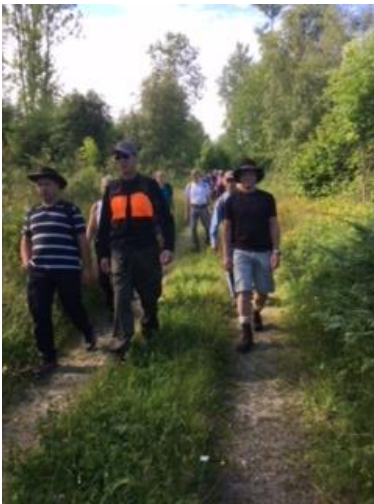
De tyskar som slagit upp ett tält, för att i lugn och ro njuta av det småländska lugnet vid Mösjön, undrade säkert vad som stod på när vi vandrare närmade oss. Vi var några stycken som diskuterade namnet Mösjön och någon av oss föreslog att Mö stod för kvinna, flicka. Hembygdsförningens ordförande trodde inte att så var fallet utan sa att Mö nog stod för myr. Vi höll, efter en stunds samtalande, med honom om detta!

Via skogsterräng kom vi till ytterligare en sjö, som på kartan heter Teresjön. Några i sällskapet berättade att sjön i folkmun heter Humlatorpasjön. Utanför den torpstuga som finns kvar i Humlatorp berättade Inger Axelsson om det livsöde som drabbade hennes mamma Marta och de fem yngre systernarna, när mamman dog. Ingers mamma var då tolv år och hon och hennes ett år yngre syster bodde kvar hos pappan, medan de fyra yngre systrarna fick nya hem.

När det var dags för fikapaus var vi framme i Myskedal. De av oss som hade ryggsäckar med stolar utnyttjade dessa medan vi andra letade upp stenar för att sitta på. Innehållet i våra medhavda matsäckar smakade

bra! Undertecknade hade, dagen till ära, stekta ägg på smörgåsarna, vilket visade sig var ett utmärkt matsäck-sval.

Några hundra meter från Myskedal visade Agne oss ett förfallet hus, som heter Sofielund. Vi förundrades över hur långt från vägen huset låg och tänkte på dem som från Sofielund tagit sig till skola, affär och arbete. Att huset inte är ett renoveringsobjekt för Ernst på TV4 konstaterade vi, när vi resonerade kring hur man skulle kunna få upp virke och byggmaterial till nämnda hus.

När vi kom tillbaka till Myskedal fick vi se fundamentresterna av sågverk och kraftverk som legat där. På platsen hade också funnit en hantverkare med snickerikunnande.

Efter en stunds promenerande kom vi till Stampen. Gunilla Gunnarsson berättade att man här, med hjälp av vatten, en gång i tiden stampade ylle till vadmal.

När vi kom till vägen till Hustruskog, berättade Agne, att det en gång funnits en järnväg för transport av timmer från Målen. Limhamnsbolaget, som då ägde Målen, lät bygga järnvägen.

Vi kom så småningom fram Sjöborgen. Några i gruppen drog sig till minnes besök hos skraddaren som bodde där och som på skraddarmanér satt med benen i kors på ett bord och sydde.

Väl tillbaka vid Klocksjövallen, efter tolv kilometer och fyra och en halv timme denna vackra julisöndag, avslutades årets byavandring.

Kerstin och Göran Fransson

Från Smygehuk till midnattssolen

Vårt äldsta barnbarn Hilding 12 år har sen ett par år drömt om att få se midnattssolen. I år var det dags! Vi morföräldrar bjöds att följa med och resan planerades till första veckan i juni. Dessförinnan åkte vi till Smygehuk för att få rätta känslan för avstånden i vårt land. Eftersom Hilding bor i Lund flög vi från Malmö Airport via Arlanda till Kiruna. Där hyrde vi en bil och började med ett besök på turistbyrån. Turistsäsongen hade knappast börjat, det fanns inga köer någonstans. Veckan före hade det snöat och det låg snöhögar kvar i stan, inte ett grön blad eller strå syntes till. Vi bestämde oss för att boka en guidad tur ner i gruvan följande dag som var tisdag och Nationaldag. På natten sov vi gott fastän det var ljus. Vi bodde på Vinterpalatset som bjöd på god och riklig frukost varje dag. Klockan 9 klev vi på bussen tillsammans med några andra turister och blev körda ner till besöksgruvan på 500-metersnivån. En mycket skicklig guide berättade om gruvans historia (man har brutit malm i 125 år) och om den 80 meter breda och 4 km långa malmkroppen, djupet vet man inte men det är minst 2000, meter där man bryter 75 000 ton järnmalm per dygn på 1365 metersnivån. Varje natt klockan halv två kan man i stan höra och känna smällen från sprängningen. Kirunagruvan är världens största underjordsgruva. Malmen krossas och hissas upp i flera steg, vajrarna är handledsgrova och väger 10 kg per meter. Ovan jord förädlas malmen till 10 mm pellets. Pelletsen forslas med tåg till Narvik och Luleå för vidare transport till stålverk runt om i världen.

På em besökte vi Kiruna Kyrka som är en gåva från LKAB, den byggdes 1912, nu måste den flyttas! Vi var också inne i Stadshuset och såg modeller som visar hur delar av staden ska

flyttas. Det beror på att malmkroppen lutar snett under bebyggelsen och marken flyttar sig vid den fortsatta gruvdriften.

Tornet på Stadshuset skall flyttas till det nya stadshuset som uppförs nu. 3 000 nya bostäder ska byggas och den gamla marken blir gruvpark. Ett fåtal kulturmärkta fastigheter ska flyttas.

Nästa dag bestämde vi oss för att följa malmens väg från Kiruna till Narvik. Bredvid vägen ser vi malmbanan och tåg med 68 vagnar, vardera innehållande 100 ton malm, efter 2 elektriska förarlösa lok, de starkaste i världen. Vi kan beundra Lappporten, Abiskos fjällvärld och utsikten från Björkliden, vi passerar Riksgränsen och möter Norges fjällvärld med hytter och renar både på och vid vägen. Närmare Narvik upplever vi vår och grönska, hela staden är sommargrön! Efter besök i hamnen och lunch åker vi samma väg tillbaka till Kiruna utmed Torneträsk som är en lång sjö med is på, vi ser omväxlande myrmarker och fjällbjörkskog, vägen känns lång, 2x18 mil.

Nu väntar veckans höjdpunkt, vi har beställt en tur med minibuss upp på Loussavaara för att se midnattssolen. På vägen upp ser vi de två hus som flyttats från gruvområdet ca två veckor tidigare. Längre upp ligger så mycket snö på vägen att bilen inte kommer längre, vi får gå sista biten. Det är ett härligt guidegång som visar oss, någon gör upp eld på sluttningen medan någon följer med Lasse och Hilding upp till toppen där man blickar ner över stan. Solen står en bit över horisonten och rakt åt andra hållet är det fullmåne! Över elden kokas kaffe, vi äter grillade tunnbröd med ost, älgkorv och älghjärta. Klockan är 24.00 solen strålar som på dagen, magiskt! Klockan 01.15 är vi tillbaka på hotellet, en kvart senare hör vi nattens smäll.

Nu har sommaren kommit till Kiruna, det är 22 grader varmt och björkarna börjar slå ut! Idag ska vi åka till Jukkasjärvi. Första anhalt blir kyrkan som är den äldsta träkyrkan i Lappland, berömd bl a för sina speciella målningar

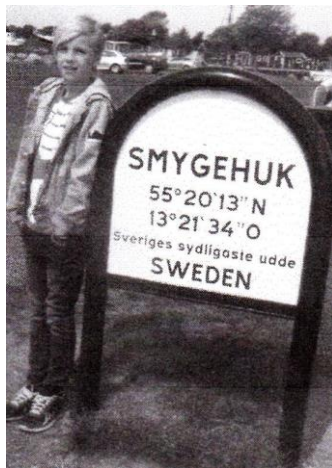
av Bror Hjorth. Utanför finns ett samiskt friluftsmuseum med renar och byggnader som är typiska för samekulturen. I renhägnen fick man mata renarna som gärna kom och åt ur händerna. Efter att ha fikat i en rökig samekåta körde vi till Ishotellet. Där följde vi också en guidad tur och fick se hur snöisen tillverkades den processen pågår 11 månader per år, den lagras tillsammans med is från älven. Att gå in i ishotellet som finns året runt från och med i år, var en upplevelse som inte går att beskriva fullt ut! Det var så vackert med den gnistrande snön och alla skulpturer som konstnärer kommer till Jukkasjärvi för att göra ett par veckor varje år. Det fanns bl a flera stora kristallkronor där varje "kristall" är gjord av is. Men sova där tveksamt! På taket till huset där isproduktionen pågår finns solceller som genererar den energi som behövs för att hålla den lokalen kall och Ishotellet på -5 grader. Sommartid när behovet är störst ger solcellerna mest.

På fredagen blev det lite längre resa igen. Vi körde mot Nikkaluokta och njöt av Kebnekajsetopparna och de oerhört vackra fjällvyerna. I Nikkaluokta slutar allmän väg, man kan komma vidare med båt. Vi vände efter en kopp kaffe och nu letade vi efter en lämplig fjällback. Hilding ville nämligen dricka ur en sådan. Det fanns de som forsade friskt och en del lite mindre. Vi hittade ett lämpligt ställe där Hilding kunde lägga sig på magen och luta sig över vattnet. Det var mycket gott och kallt, meddelade han efter några klunkar! Tillbaka i Kiruna köpte vi mjukglass och njöt i solskenet, nu var snart hela staden grön!

Sista dagen i Kiruna, vi hade velat besöka Esrange men de svarade inte i telefon så det blev besök i Sven Hörnell's souvenirbutik för lite minnen att ta hem. Eftermiddagen tillbringade vi på Kiruna Camping Ripan och åt fjällröding. Det var premiär och lokal förmågor underhöll. Solen sken och många brände sig nog den dan. Alla ville njuta när sommaren kommit.

För oss återstod att packa nästa dag. Vi hann också med en gudstjänst hos

missionsförsamlingen, mötesledaren var så glad för sommaren som kommit att han plockat in maskrosor. Det var speciellt att börja en gudstjänst med Morgon mellan fjällen! Vi var verkligen där!

Vi hade en underbar vecka i Kiruna, i år har vi upplevt tre lövsprickningar: först hos Hilding i Lund, sen hemma i Ramkvilla och nu i Kiruna!

Sverige är fantastiskt tycker

Lillian och Lasse Jonsson

Fiskelycka ?

Min fru och jag är väldigt olika. Kanske inte i allt, men i väldigt mycket. Däremot är vi rätt så slarviga båda två, vilket ni strax kommer att bli varse.

"Skulle vi inte kunna fiska ikväll?" sa min hustru till mig tidigt i somras. Det var riktigt fint väder, som gjort för en tur på sjön." Ja det kan vi väl" tyckte jag. "Meta. Det är ju så lugnt och varmt ute" tillade hon. Nu tycker vi olika. Hon vill meta och få upp små abborrar. Medan jag vill draga med stora drag och få upp stora gäddor. "Måste vi meta" undrade jag. "Ja, det måste vi." "Okej, då metar vi. Har du metspö?" "Det vet jag inte." "Har du mask?" "Nej, men det kanske går att ta upp?" "Det är kruttorrt ute. Inte en chans. Men Bengtssons har nog maggots" (levande larver). "Nej, då får det vara. Jag tänkte inte på det." Så typiskt. *Jag tänkte inte på det.*

Jag tycker det är trevligt att exempelvis åka till skogen och hämta sörna (torra) träd. Förutsättningen är att man för det första har skog, för det andra traktor och vagn och för det tredje sörena träd. Jag har detta. Alltså inga problem. Men nu fanns det inga spön. Ej heller någon mask. Så typiskt kvinnligt. Däremot kunde vi åkt till sjön och dragat efter gädda (jag har både drag, kastspö och vet var de är). Det blev till att rensa ogräs i trädgårdslandet istället. Trädgårdslandet har vi och ogräs finns.

Det drog sig emot *Mors dag* och då köpte jag ett metspö, flöte med krok och maggots, som jag gav min hustru i Mors dags-present. Lyckat faktiskt (de är ju inte sura jämt)! Nu kunde vi ta en metarkväll och så blev också fallet. Jag tog med kastspö, så att jag kunde kasta medan hon skulle meta. Jag började packa bilen medan hon satte hunden i hundgården. Det skulle med kastspö, draglåda, flytväst, maggots och bensindunk i bagaget. Metspö och flöte med krok lade jag på biltaket medan jag packade in de andra grejerna. Sen hoppade vi in i bilen och började köra mot sjön, dit vi har 2 km. Halvvägs kom vi på att nyckeln till hänglåset inte var med. Carina körde och hittills var vi vid gott mod. Vi kom hem och jag sprang in och hämtade nyckeln. När jag åter kom till bilen såg jag flötet med krok på biltaket. En svag aning. Lade inte jag metspöt där också? Jag öppnar bagaget. Mycket riktigt, inget spö där. Nu uppstod det en halvhetsig diskussion.

"Hur kan man vara så dum så att man lägger spöt på taket?" undrade hon. "Nu var inte tanken att det skulle ligga på taket. Men jag fick ingen hjälp med allt som skulle packas. Så lång tid tar det inte att sätta en hund i hundgården." "Jag låste också, faktiskt."

Vi kom överens om att det inte var något större problem, det borde ligga längs vägen. Det hade nog trillat av när vi vänt och var på väg tillbaka till huset. Så vi började köra. Mycket riktigt, vi hann inte mer än ett par hundra meter, så låg spöt där. Ett metspö (teleskopspö) ca 1 meter långt, som kan dras ut till ca 3 meter.

Nu uppstod nästa diskussion. Det var överkört av bilen. Det hade trillat av på vägen ner till sjön.

"Hur kunde du köra på ett metspö?

Det är ju ändå en meter långt!" sa jag.

"Jag tittade inte på vägen hela tiden!

Jag såg det inte. Och hade du inte lagt det på taket så hade det aldrig hänt."

"Såg det inte? Det kunde legat vad som helst på vägen, utan att du sett det? Tänk om det legat en skadad hund på vägen".

"Jamen det gjorde det inte. Lägg av!" Spöt var inte av på mitten utan överkört längs med, så det kanske skulle gå att använda ändå.

Vi anlände till sjön. I med alla medhavda fiskegrejer och så gav vi oss ut på en spegelblank och stilla Örken. Nu skulle det påkörda spöt monteras ihop. Alltså binda fast linan i spötoppen. Spöt lät ungefär som när man drar bort död bark ifrån ett träd - ett knastrande läte, men det gick att få ut hjälpligt. På med maggots på kroken. Jag kastade med mitt kastspö, där jag hade en liten spinnare på, och fick en liten abborre direkt. Va kul, tyckte vi båda! När Carina skulle flytta sitt flöte en aning, då lossnar spötoppen... Vi ansåg att detta fina teleskopspö var kasst. Men som den gentleman jag är, så fick hon ta mitt kastspö. Av med draget, och knyta på metspölinan. Efter alla dessa procedurer kunde vi konstatera att det nappade inte längre. En tämligen medioker metarkväll kan jag nog konstatera. Vädret var dock kanon! Vi har faktiskt metat två gånger efter detta. Resultatet nedslående. Kanske dags att draga nästa gång. Men då får jag åka själv. Det är ju synd. Carina som är så lugn, trygg och sansad när hon är på sjön. På det viset påminner hon lite om min gamla mormor. Hon sa alltid: "Ska ni till sjön och fiska så gå inte i några båtar!"

/ Fiskeminne av Peter Røjare i Hörjesås

Ps. Kanske ska ta med Sigge, min älg-hund nästa fisketur. Tror inte det. Han har åkt båt två gånger. Första gången spydde han i båten och andra gången hoppade han i och simmade till land. Ds.